

??yeri Zorbal??? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). ??yeri Zorbal??? Ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23995>

Öz

İşyeri Zorbalığı Ölçeği, çalışanların maruz kaldıkları psikolojik taciz ve olumsuz davranışları ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Orijinal bir ölçekten Türkçe başlangıçta adapte edilen bu araç, işyerinde yaşanan **zorbalık** davranışlarının sıklığı ve türünü değerlendirmektedir. Ölçek, toplam 22 maddeden ve iki ana alt boyuttan oluşmaktadır: Kişisel Atılım/Zorbalık ve İşle İlgili Taciz/Zorbalık. Yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, ölçeğin Türkçe formunun psikometrik açıdan kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermiştir.

Ölçek, beş basamaklı bir Likert tipi derecelendirme sistemi kullanılmakta olup, sonuçlar bireyin işyerinde maruz kaldığı zorbalık seviyesini belirlemeye yardımcı olmaktadır. Bu araç, özellikle örgütsel psikoloji ve insan kaynakları yönetimi alanlarında araştırma yapmak için değerli bir kaynak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

İşyeri Zorbalığı, Psikolojik Taciz, Mobbing, Örgütsel Psikoloji, İş Stresi, Ölçek Uyarlama, Geçerlik, Güvenilirlik.

Yazarlar

O. Aydın, H. Öcel.

Amaç

İşyeri Zorbalığı Ölçeği'nin (İÖ) temel amacı, çalışanların iş ortamlarında karşılaştıkları olumsuz, dümanca ve etik olmayan davranışları, yani **işyeri zorbalığı**, sistematik bir şekilde ölçmektir. Bu uyarılma çalışması, uluslararası alanda kullanılan zorbalık ölçme araçlarının Türk kültürü ve diline uygunluğunu test ederek geçerli ve güvenilir bir Türkçe enstrüman sunmayı hedeflemiştir.

Ölçek, zorbalık davranışları iki temel kategori altında inceleyerek, araştırmacılara ve uygulayıcılara bu davranışların doğası hakkında detaylı bilgi sağlamayı amaçlamaktadır. Böylece, işyerlerinde zorbalık önlemeye yönelik müdahale programlarının geliştirilmesine bilimsel zemin hazırlanmaktadır.

Yapı

İşyeri Zorbalığı Ölçeği, işyerinde yaşanan olumsuz davranışları ölçen çok boyutlu bir yapıyı temsil etmektedir. Ölçek toplam 22 maddeden oluşur ve bu maddeler iki ana alt boyuta ayrılmıştır. Her iki alt boyut da 11'er maddeden meydana gelmektedir:

Ki?isel A?a??lama/Zorbal?k (11 madde): Bu boyut, bireyin ki?ili?ine, sosyal statüsüne veya öz sayg?s?na yönelik do?rudan sald?r?lar? ve de?ersizle?tirme çabalar?n? ölçer. Örnek maddeler aras?nda "Fikir ve görü?lerinizin dikkate al?nmamas?" gibi davran?lar yer almaktadır.

??le ?lgili Taciz/Zorbal?k (11 madde): Bu boyut, bireyin i? performans?n? engellemeye, i? yükünü manipüle etmeye veya i? yeteneklerini sorgulamaya yönelik eylemleri kapsar. Örnek maddeler aras?nda "Yetene?inizin çok alt?nda kalan i?ler verilmesi" gibi görev manipülasyonlar? bulunmaktadır.

Geçerlik

Ölçe?in Türkçe formunun geçerlik çal??malar?, hem yap?sal hem de ili?kisel geçerlik türlerini içermektedir. Yap?lan analizler, ölçe?in yap? geçerli?ini destekleyen önemli bulgular ortaya koymu?tur.

Elde edilen bulgular, ölçe?in Türkçe formunun tek faktörlü bir yap?ya sahip oldu?unu göstermi?tir (Faktör Analizi bölümünde detayland?r?lm??t?). Ayr?ca, ölçek puanlar?n?n ayn? yap?y? ölçen ba?ka bir ölçme arac?yla korelasyonuna bak?larak saptanan ili?ki geçerli?i (e? zamanl? geçerlik) kabul edilebilir düzeyde bulunmu?tur. Ölçüt geçerli?i ise, zorbal???n sonuç de?i?kenleri oldu?u bilinen benlik de?eri (öz sayg?) ve sürekli kayg? puanlar? aras?ndaki korelasyonlar incelenerek saptanm??t?. Bu korelasyonlar, zorbal?k düzeyi artt?kça benlik de?erinin dü?tü?ünü ve sürekli kayg? düzeyinin yükseldi?ini göstererek ölçe?in beklenen teorik ili?kileri yans?tt???n? kan?tlam??t?r.

Güvenirlik

??yeri Zorbal??? Ölçe?i'nin güvenilirlik analizleri, ölçe?in iç tutarlıl???n? ve zamana kar?? kararlıl???n? yüksek oldu?unu ortaya koymu?tur. Elde edilen güvenilirlik katsay?lar? ?unlard?:

Cronbach alfa katsay?s?: Ölçe?in iç tutarlıl??? .88 olarak hesaplanm??t?. Bu de?er, ölçek maddelerinin tutarlı bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir.

Test-Tekrar Test Güvenirli?i: Ölçe?in zamana kar?? kararlıl???n? ölçen test-tekrar test güvenilirlik katsay?s? .80 olarak bulunmu?tur. Bu, ölçe?in k?sa bir zaman dilimi içinde tekrarlı uygulamalarda benzer sonuçlar üretti?ini ifade eder.

?ki Yar?m Güvenirlik: ?ki farklı yöntemle hesaplanan iki yar?m güvenilirlik katsay?lar? s?ras?yla .83 ve .82 olarak saptanm??t?. Bu sonuçlar, ölçe?in farklı yar?m setlerinin birbirleriyle yüksek düzeyde korelasyon gösterdi?ini ve iç tutarlıl???a ek bir kan?t sundu?unu belirtmektedir.

Faktör Analizi

Ölçek, teorik olarak Kişisel A??alama/Zorbalık ve İle İlgili Taciz/Zorbalık olmak üzere iki alt boyuta sahip olsa da, Aydın ve Öcel (2009) tarafından yürütölen Türkçe uyarlama çal??masın?n **faktör analizi** bulgular?, ölçe?in Türkçe formunun büyük ölçüde tek faktörlü bir yapıya sahip oldu?unu ortaya koymu?tur.

Bu tek faktörlü yapı?, Türk kültüründe İyeri zorbal??? deneyiminin, kişisel ve İle ilgili taciz ayrıml? yapılmaks?z?n, bütüncül bir olumsuz İyeri deneyimi olarak alg?land???n? veya ölçüldü?ünü dü?ündürmektedir. Bu sonuç, ara?t?rmacılar?n ölçe?i kullan?rken toplam zorbalık puanın? dikkate almasın?n uygun olabilece?ine İaret etmektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i (5 basamaklı?)

Maddeler ve Alt Boyutlar: 2 alt boyut ve 22 madde

Mevcut Dil: Türkçe

Popölasyon Grubu: Çal??an yeti?kinler

Ya? Grubu: Yeti?kin

Popölasyon Detaylar?: İ?yerinde çal??an ve zorbalık davran??lar?na maruz kalma riski ta??yan genel çal??an popölasyonu.

Test Metodolojisi: Kat?l?mc?lardan, belirtilen zorbalık davran??lar?na ne s?kl?kla maruz kald?kların? 5 basamaklı bir skalada İaretlemeleri beklenir. Derecelendirme ?u ?ekildedir: "1 = hiçbir zaman", "2 = nadiren", "3 = her ay", "4 = her hafta", "5 = her gün". Yüksek puanlar, yüksek düzeyde İyeri zorbal???na maruz kalınd???n? gösterir.

Anahtar Kelimeler

İyeri Zorbal??? Ölçe?i, Psikometri, Örgütsel Davran??, Ölçüt Geçerlili?, Cronbach Alfa, Çal??an Sa?l???, Hatem Öcel, O. Aydın.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Hatem Öcel

Yazar ORCID Tanımlaması: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi: hatemocel@hotmail.com

Yazma Adresi: Bilgi mevcut değildir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı?

Ölçeğin uyarlama çalışması 2009 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için gerekli izinler ve olası ücretlendirme bilgileri, sorumlu yazar Hatem Öcel ile iletişime geçilerek teyit edilmelidir. Akademik araştırmalar için genellikle kaynak gösterilerek kullanıma açıktır.

Referanslar

Aydın, O. ve Öcel, H. (2009). İşyeri Zorbalığı Ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 12(24), 94-103.

Makalenin orijinal bağlantısı: turkpsikolojidergisi.com

Ölçeğin orijinal PDF dokümanı burada bulunabilir: isyeri-zorbaligi-olcegi-toad.pdf

İşyeri Zorbalığı Ölçeği Maddeleri

İşyeri Zorbalığı Ölçeği toplam 22 maddeden ve 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Aşağıda alt boyutlar ve örnek maddeler listelenmiştir:

Kişisel Aşılma/Zorbalık (11 m): Fikir ve görüşlerinizin dikkate alınmaması

İle İlgili Taciz/Zorbalık (11 m): Yeteneğinizin çok altında kalan işler verilmesi